

ПРАВОВА КОМПЕТЕНТНІСТЬ ЯК СКЛАДОВА ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА

Для успішного виконання своїх функцій сучасний фахівець повинен володіти не тільки сумою загальних і спеціальних знань, навичок і вмінь, а й комплексом певних якостей особистості, що забезпечують плідну роботу, тобто бути компетентним у своїй діяльності. Одним з найважливіших умов для досягнення професійної успішності соціального працівника є висока соціально-правова компетентність. Соціальному педагогу в силу своїх професійних обов'язків працює з максимально незахищеними категоріями населення (діти, літні люди, люди з обмеженими можливостями, мігранти, сім'ї групи ризику і т. д.) І в своїй роботі часто стикається з необхідністю вирішення правових питань.

Правова компетентність соціального педагога – це сукупність правових знань, що реалізуються через практичні вміння та навички, в ситуаціях професійної діяльності. Відповідно, завданням професійної освіти є передача правових знань, а на їх основі – формування умінь і навичок.

В процесі аналізу вітчизняної та зарубіжної літератури з проблеми правового потенціалу фахівців соціальної сфери виявлено, що правовий потенціал соціального педагога є однією з базових складових його системи професійних якостей, знань і умінь. Відповідно, правовий потенціал соціального педагога можна розглядати як інтегративну професійну якість, що виявляється на трьох рівнях:

- інтраіндивідуальний рівень (правове мислення, правове сприйняття, правові цінності; правова обізнаність, правові знання; правові потреби; правові установки; правова свідомість; правове світогляд);
- інтеріндивідуальний рівень (правову поведінку; правові відносини; правові дії; правова позиція, правове розуміння діяльності інших; включеність в правову практику);
- метаіндивідуальний рівень (правові вклади в інших людей; правова совість; правова відповідальність; правове визнання іншими; правове регулювання відносин) [1, с. 13].

Я. Кічук визначає правову компетентність, зокрема соціального педагога, як важливу інтегративну особистісно-професійну якість, підґрунтям якої виступають знання особистості та її досвід поведінки у правовій сфері життєдіяльності, виявом якої є спроможність орієнтуватися в ситуаціях, пов'язаних із правовими відносинами [3].

На думку М. Горбушиної, правова компетентність спеціаліста соціальної роботи являє собою сукупність якостей, що відображають ступінь кваліфікації, рівень правових знань, умінь, навичок, готовності та здібностей, пов'язаних зі здійсненням комплексу заходів щодо правової підтримки й захисту населення і є однією з основних складових процесу

професійної підготовки спеціаліста, в структурі якої важливими постають: когнітивний, мотиваційний, діяльнісно-практичний компоненти, а також професійно-особистісні якості [2, с. 13].

Слід погодитися з думкою А. Якименко, М. Томчука, які вказують, що під поняттям «правова компетентність» як складова професійної компетентності розуміють глибину й характер поінформованості працівника щодо правових засад професійної діяльності, а також його здатність до ефективної реалізації права у своїй практичній діяльності. У вузькому змісті правова компетентність включає знання, вміння, навички, а також способи їхньої реалізації в професійній діяльності, спілкуванні й саморозвитку особистості. Загалом основними компонентами правової компетентності є: – соціально-правова компетентність – знання й уміння у сфері взаємодії із соціальними інститутами і людьми, а також володіння прийомами професійного спілкування і правової поведінки (вона потрібна всім фахівцям з вищою освітою); – спеціальна компетентність – підготовленість до самостійного виконання конкретних видів правової діяльності, вміння вирішувати типові професійні завдання та оцінювати результати своєї праці, здатність самостійно здобувати нові знання та уміння за фахом [4, с. 199].

Тому соціальний педагог повинен мати добру професійну підготовку, знання в різних областях законодавства; володіти достатньо високою правовою культурою, бути високоерудованою людиною; володіти інформацією про сучасні політичні, соціальні та економічні процеси в суспільстві, мати широку обізнаність про різні соціальні групи населення; бути здатним передбачати наслідки своїх дій, твердо відстоювати свою позицію.

Список використаних джерел:

1. Байдарова О. И. Проблемы формирования правовой компетентности социальных педагогов // Вестник университета – теоретический и научно-методический журнал ГОУ ВПО «Государственный университет управления», 2011. – № 13. – С. 12–14.
2. Горбушина М. В. Аспекты формирования правовой компетентности студентов специальности «Социальная работа» в условиях вуза / М. В. Горбушина // Казанский педагогический журнал. – 2007. – № 3. – С. 10–16.
3. Я. В. Кічук. Педагогічні детермінанти формування правової компетентності майбутніх соціальних педагогів у вищій школі Педагогічні Видання / е-журнал «Педагогічна наука: історія, теорія, практика, тенденції розвитку» / Архів номерів / Випуск № 2 [2009].
4. Коваленко Д. В. Професійно-правова компетентність інженера-педагога як мета професійно-правової підготовки майбутнього фахівця / Д. В. Коваленко // Педагогіка формування творчої особистості у вищій і загальноосвітній школах. – 2013. – Вип. 33. – С. 194–202.